

JOHN BERGER • **Bir Zamanlar EUROPA'da**

Once in Europa

© 1990 John Berger

Bu kitabın yayın hakları Agencia Literaria Carmen Barcell, S.A.
aracılığıyla alınmıştır.

İletişim Yayınları 97 • Dünya Edebiyatı 19

ISBN-13: 978-975-470-051-0

© 1990 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1-2. BASKI 1990-1996, İstanbul

3. BASKI 2016, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Jean-François Millet, "Ekici", 1850

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Barış Özkul, Aysun Kara

BASKI Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

JOHN BERGER

Bir Zamanlar EUROPA'da

Once in Europa

ÇEVİRENLER

Murat Belge - Taciser Belge

JOHN BERGER 5 Kasım 1926'da Londra, Hackney'de doğdu. Chelsea Sanat Okulu ve Londra Merkez Sanat Okulu'nu bitirdi. 1948-1955 arasında sanat tarihi ve sanat eleştirisi dersleri verdi. Bu yıllarda yazdığı sanat eleştirileri *New Statesman*'da yayımlandı. Resim bilgisi, gözlem gücü ve eleştiri yeteneğiyle öne çıkan ilk dönem yapıtlarını *Zamanımızın Bir Ressamı* (1955) başlıklı ilk romanı izledi. 1960'lar da yazdığı *The Foot of Clive* (*Clive'in Ayağı*, 1962) ve *The Corker's Freedom*'da (Mantarcının Özgürlüğü, 1964) İngiliz kent hayatının açmazları ve buhranları üzerine eğildi. 1972'de yayımlanan *Görme Biçimleri* ile kalabalık bir okur kitlesi kazandı. BBC tarafından televizyona uyarlanan *Görme Biçimleri*, Batı'nın kültürel estetiğine dair çarpıcı bir değerlendirme olarak klasikleşti. 19. yüzyıl Avrupası'nda geçen satirik romanı G. ile James Tait Black Memorial Prize ve Booker Prize (1972) ödüllerini kazanan Berger, 1970'li yıllarda İsviçreli yönetmen Alain Tanner'la beraber *La Salamandre* (1971), *The Middle of the World* (Dünyanın Ortası, 1974), *2000 Yılında 25 Yaşına Basacak Olan Yunus* (1976) vb. çeşitli senaryo metinleri yazdı. 1980'lerde "Onların Emeklerine" adlı meşhur üçlemesini meydana getiren yapıtları (*Domuz Toprak*, 1979; *Bir Zamanlar EUROPA'da*, 1987; *Leylak ve Bayrak*, 1990) ve *Picasso'nun Başarısı ve Başarısızlığı'nı* (1989) yayımladı. 2000'li yılları dünya ahvalini sanat ve estetiğin minimalist sorunlarından uluslararası politikanın "büyük" meselelerine uzanan kapsayıcı bir bakışla incelediği "My Beautiful" (Güzelim Benim, 2004), "Berger on Drawing" (Berger ve Resim Sanatı, 2005), "Meanwhile" (Bu Sırada, 2008), "Lying Down to Sleep" (Uyumaya Yatmak, 2010), *Bir Fotoğrafi Anlamak* (2013) gibi metinleriyle karşılaşan Berger *A'dan X'e* romanı ile (2008) bir kez daha Booker Ödülü'ne aday gösterildi. Berger, gerek İngiltere gerek Avrupa'da 20. yüzyılın en önemli sanat eleştirmenleri ve romancıları arasında kabul edilmektedir.

İçindekiler

<i>Aşkın Derisi</i>	7
Akordeoncu.....	9
Boris At Satın Alıyor	43
Kozmonotlar Zamanı.....	81
Bir Zamanlar EUROPA'da.....	113
Bana Bir Şey Çal	183
<i>Onların Demiryolları</i>	195

Aşkın Derisi

Yıpranmışız
Bahçedeki kapı kadar
Ayrılıklardan
ve beyaz hayaletlerinden
gidenlerin,
Muşambalarda sarmalanmış,
Konuşuyoruz hâlâ tutkuyu.
Tutkumuz oysa tuz
İçine postların bastırıldığı
Yapalım diye meşinden
Aşkın derisini.

Akordeoncu

Düğünümde çalar mısın? diye sordu, peynirci Philippe.

Philippe otuz dört yaşındaydı. Herkes onun artık evlene-meyeceğini söylerdi.

Ne gün?

Gelecek cumartesi.

Neden daha önce sormadın?

Cesaret edemedim. Çalacak mısın?

Gelin nereli?

Yvonne, Juralar'dan. Akşam Republican Lyre'e uğrarsan orada olacak. Annesiyle babası geldi, Besançon'dan birkaç arkadaş da var.

Yaşı elli civarında olan akordeoncu, aynı akşam o *café*'de kulaklarından kocaman küpeler sarkan ve bol bol kahkaha atan tombul bir kadının yanına oturmuş, gelinin babasının ikram ettiği şampanyayı içiyordu. Akordeoncu genç gelini, bir süre dikkatle seyrettikten sonra gebe olduğuna kesin kanaat getirmişti.

Bizim için çalacak mısın? diye sordu Philippe, bardakları doldururken.

Evet, seninle Yvonne için çalarım, dedi.
Yerde, ayağının dibinde yaşlılıktan tüyleri beyazlanmış bir köpek yatıyordu. Ara sıra başını okşuyordu.
Köpeğin adı ne? diye sordu küpeli kadın.
Mick, dedi, sirki olmayan bir palyaçodur o.
Palyaço olamayacak kadar yaşlı.
On beş, Mick on beş yaşında.
Çiftliğin var mı?
Köyün tepesinde – Lapraz dediğimiz bir yerde.
Büyük mü çiftliğin?
Soruyu sorana bağlı, dedi hafifçe gülerek.
Soran benim, Delphine.
Sık sık böyle sarhoş oluyor mu acaba, diye geçirdi içinden.
Ee, büyük mü çiftlik? diye sordu yeniden.
Bir kış günü belediye başkanı babama sormuş, Lapraz'da çok kar olur mu? diye. Babam ne dese beğenirsin? Sizin oradan daha az olur sayın Başkan, çünkü sizdeki kadar çok toprak yok bende!
Çok güzel! dedi Delphine, elini onun omuzuna koyarken bardağı devirmişti. Baban hiç de aptal biri değilmiş.
Düğüne mi geldin?
Gelini giydireceğim!
Giydirmek mi?
Gelinliğini ben diktim, hep son anda bazı düzeltmeler yapılması gerekir ya, Büyük Gün'de!
Terzi misin?
Yo, hayır! Fabrikada çalışıyorum... Yalnızca kendime ve bazı eşe dosta dikerim.
Öyleyse masrafın azdır, epey bir kazanç sayılır.
Evet ama aslında sadece hoşlandığım için yapıyorum, senin akordeon çalman gibi, dediklerine göre...
Müziği sever misin?
Kollarını çözdü, bir buçuk metre kumaş ölçer gibi bir ya-

na açtı. Müzik insana her şeyi söyletebilir, dedi içini çeke-
rek. Bir yerde düzenli çalışıyor musun?

Her cumartesi *café*'de, düğünleri saymazsan.

Bu *café*'de mi?

Hayır, bizim oradaki.

Burada oturmuyor musun?

Lapraz buradan üç kilometre uzaktadır.

Evli misin? diye sordu Delphine gözünün içine bakarak.
Onunkiler yeşile çalan bir griydi, üzerindeki ceketle aynı
renk.

Bekâрім, Delphine, diye cevap verdi. Başkalarının düğün-
lerinde çalışıyorum.

Kocamı dört yıl önce kaybettim, dedi.

Genç ölmüş.

Bir araba kazasında...

Bu kadar erken ha! Bu dört kelimeyi öyle bir son söz hava-
sında söylemişti ki, Delphine susmak zorunda kaldı. Kadehi-
nin ayağıyla oynadı, sonra dudaklarına götürüp hepsini dikti.

Akordeon çalmayı seviyor musun, Félix?

Müziğin nereden geldiğini bilirim, dedi.

Bunun kötü bir yıl olacağını Félix daha ilkbaharda, karlar
erimeye başladığı an anlamıştı. Köyün etrafındaki topraklar
sanki önceki sonbahar sürülmüş gibi görünüyordu oysa sür-
rülmemişlerdi. Meyve bahçelerinde ağaçlar otların arasında
değil de çamurların içinde büyüyordu. Toprak her yerde tüy
dökmüş hayvanlara benziyordu. Bütün bunlar köstebek sal-
dırısının sonucuydu. Bazılarına göre köstebeklerin bu kadar
korkunç bir biçimde çoğalmasının sebebi önceki yıl tilkile-
rin ölmesi ya da öldürülmüş olmasıydı. Bir tilki günde kırk
elli köstebek yer. Tilkiler, ta Karpatlar'dan buraya kadar ge-
len kuduz yüzünden ölmüşlerdi.